

ТРОМЕСЕЧНО ИСТРАЖИВАЊЕ ТРГОВИНЕ НА ВЕЛИКО И МАЛО МОТОРНИМ ВОЗИЛИМА И МОТОЦИКЛИМА

ПРАВНИ ОСНОВ

- Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009)
- Стратегија развоја званичне статистике 2009–2012 („Сл. гласник РС“, бр. 7/2009)

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ статистичког истраживања

Циљ тромесечног статистичког истраживања трговине на велико и мало моторним возилима и мотоциклима је да се обезбеде подаци о промету робе и услуга дефинисаних у области 45 Класификације делатности – КД („Службени гласник РС“, 54/2010).

Резултати ће служити за:

- праћење обима и динамике кретања промета робе и услуга;
- добијање резултата за укупну, дистрибутивну трговину (области 45, 46 и 47 КД);
- анализу ефеката мера трговинске политике;
- анализу обима и промена у структури личне потрошње добара и услуга, заступљених у трговини на велико и мало моторним возилима и мотоциклима и услуге одржавања и поправке моторних возила и мотоцикала;
- анализу обима и структуре промета по трговинским гранама делатности.

Резултати истраживања се односе на промет остварен у трговини на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, као и на услуге одржавања и поправке моторних возила и мотоцикала у Републици Србији¹.

Извештајне јединице, статистичке јединице

Извештајне јединице су привредна друштва (предузећа) која су према Класификацији делатности (2010) регистрована у делатности трговине на велико и мало моторним возилима и мотоциклима (област 45).

Истраживањем су обухваћена, на основу критеријума величине прихода (извор су финансијски извештаји предузећа), сва велика и средња предузећа, из области 45, док су мала изабрана методом случајног узорка.

Обухват истраживања и основни елементи узорка

Основни скуп

Основни скуп јединица формиран је на основу података пословних субјеката из Статистичког пословног регистра (СПР), са стањем крајем 2010. године. Скуп је обухватио све активне пословне субјекте из претежне делатности трговине на велико и трговине на мало и поправке моторних возила и мотоцикала (област 45, КД [2010]).

Овако формиран основни скуп садржао је 2885 јединица.

Основни скуп је за сваки пословни субјекат укључивао:

- идентификационе и адресне податке;
- шифру подгрупе КД (1996);
- шифру групе КД (2010);
- шифру величине по финансијском извештају;
- остварени промет, приходи од продаје робе и број запослених према финансијском извештају за 2009.

¹ Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у подацима за Републику Србију (укупно).

Оквир за избор узорка

Из основног скупа искључене су јединице чији је промет једнак нули или код којих не постоје подаци о промету. Затим су из скупа преосталих јединица, од малих пословних субјеката (према податку о величини по финансијском извештају), искључени они чији је промет био мањи од 100 000 (РСД) динара. Преостали део основног скупа обухвата око 68% јединица и 98% промета.

Овако формираном оквиру за избор узорка прикључена су два пословна субјекта која су остварила значајан промет од продаје робе у области 45 КД, иако им претежна делатност није из ове области.

Конечан оквир за избор узорка садржао је 2001 јединицу.

Алокација и избор узорка

Алокација узорка је извршена према Bethel алгоритму² (Bethel, 1989). Као помоћна обележја коришћени су приход од продаје робе и броју запослених. За оцене тотала ових обележја унапред су задане грешке (коэффициенти варијације) по доменима оцењивања. Број различитих домена и задане границе грешака су у табели 1.

Табела 1. Планиране границе грешака по доменима

Домени	Број домена	Коефицијент варијације (%)	
		за приходе од продаје робе	за број запослених
Класе дефинисане укрштањем територије и грана делатности	12	9	15
Гране делатности	4	8	11
Територијалне класе	3	5	9

Под овим условима, алоциран је узорак обима 551.

Унутар стратума биран је прост случајан узорак секвенцијалном шемом избора уз помоћ перманентних случајних бројева из интервала (0,1) придруженим јединицама оквира за избор узорка. Избор случајних бројева је обављан од 0 као почетка.

Оцењивање

Norvitz-Thompson-ове оцене тотала израчунате су по стандардном поступку за стратификован узорак са случајним избором јединица унутар стратума. Тако су оцене тотала израчунате сумирањем пондерисаних вредности из узорка, при чему је пондер за јединице истог стратума једнак количнику броја јединица у стратуму и броја јединица у узорку. Првобитни пондери су кориговани за неодговор.

Метод, време и извори за прикупљање података

Истраживање се спроводи извештајним (поштанском) методом. Свака извештајна јединица, на основу упутстава на упитнику и помоћи статистичара, попуњава образац ТРГ-16М, користећи књиговодствену и осталу потребну документацију.

Обрасце и упутства извештајна јединица добија од надлежне статистичке службе.

Извештајне јединице попуњене обрасце достављају надлежној организационој јединици Завода за статистику (према територијалној регистрацији предузећа). Рок за доставу материјала је 15 дана по завршетку анкетног периода (тримесечја), осим за четврто тримесечје, чији рок износи 35 дана по истеку тримесечја.

Обавеза заштите индивидуалних података

Обавеза заштите индивидуалних података извештајних јединица, заснивају се на члану 3. одредбе о заштити давалаца података, као и члановима 44, 45, 46, 47, 48. и 49. одредбе о поверљивости Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

² Bethel, J. "Sample allocation in multivariate surveys". *Survey methodology*, 15 (1989): 47-57.

Списак и дефиниције основних обележја коришћених у истраживању

Предузеће је привредно друштво, односно правно лице које оснивају правна и/или физичка лица ради обављања делатности у циљу стицања добити. Могу бити организована у форми: ортачка друштва, командитна друштва, акционарска друштва и друштва с ограниченом одговорношћу, а у складу са законом којим се уређују привредна друштва.

Трговина је скуп активности промета робе и услуга у циљу остваривања добити или неког другог друштвено-економског ефекта.

Трговина на велико и трговина на мало и **поправка моторних возила** Обухвата све делатности, из области 45 КД (групе: 45.11, 45.19, 45.20, 45.31, 45.32 и 45.40), у вези са моторним возилима и мотоциклима (осим производње и изнајмљивања), укључујући камионе и теретна возила, као што су трговина на велико и мало новим и половним возилима, поправка и одржавање возила и мотоцикала, трговина на велико и трговина на мало деловима и прибором за моторна возила и мотоцикле.

У вредност продате робе и услуга укључује се *вредности пореза на додату вредност* (ПДВ) који је урачунат у продајну цену купцима, а искључује се сваки промет опреме и објеката који су својина предузећа (Закон о порезу на додату вредност).

Продајом на велико подразумева се продаја нове и коришћене робе без прераде, ради даље продаје (трговинским предузећима и предузетницима које се баве продајом робе на мало, продаја робе другим трговцима на велико) или прераде, као и продаја робе великим потрошачима за сопствену потрошњу. Искузује се само трговачка роба, али не и продаја сопствених производа. У промет робе на велико укључује се и продаја робе са консигнационих складишта и транзитни промет (ако је прокњижен у књиговодству као продаја на велико), то јест продаја робе која се по налогу продавца непосредно испоручује купцу са стоваришта или неког другог одредишта произвођача, увозника или другог предузећа без претходног ускладиштења робе. Обухватају се и услуге у промету робе (агенцијске, посредничке, заступничке, комисионе и сл.).

Под *продајом робе на мало* подразумева се продаја робе крајњим потрошачима (првенствено становништву за личну потрошњу, за употребу у домаћинству и правним и физичким лицима која купују робу да би је користили за обављање делатности). У промет робе на мало укључује се и продаја робе становништву са *консигнација*, било да се обавља из складишта или из продавнице.

ПДВ је општи порез на потрошњу који се обрачунава и плаћа на испоруку добара и пружање услуга, у свим фазама производње и промета добара и услуга, као и на увоз добара, осим ако законом није другачије прописано. ПДВ се обрачунава и посебно исказује на фактури коју плаћа купац робе или корисник услуге.

Залихе у трговини на велико обухватају вредност залиха које се налазе у магацинима и стовариштима предузећа са стањем на крају тромесечја, обрачунате по набавним ценама, без пореза на додату вредност.

Залихе у трговини на мало обухватају вредност залиха које се налазе у продавницама и магацинима предузећа са стањем на крају тромесечја, обрачунате по продајним ценама и укључују порез на додату вредност.

Ниво репрезентативности података (*иџериџоријални и КД*)

У складу са појавом која је предмет посматрања и величином броја јединица у узорку, подаци су репрезентативни за нивое:

- Републику Србију, Србију – север, Србију – југ (НСТЈ 1);
- Трговинске гране.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

- Дефиниције основних варијабли и методологија обрачуна резултата (апсолутни подаци, индекси у текућим и сталним ценама) делимично су усклађене са препорукама Евростата у области краткорочних индикатора ([Council Regulation No 1165/98](#)).

Применом КД ([2010] NACE rev. 2), као и обухватом укупног промета извештајних јединица регистрованих у трговини на велико и мало моторним возилима и мотоциклима (организациони принцип посматрања), резултати ће бити у високој мери сагласни са методолошким препорукама Евростата.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања (*одговорни њроизвођач званичне сїаїшисїике*)

- Републички завод за статистику: Одељење за статистику трговине, угоститељства и туризма, Група за статистику унутрашње трговине у Београду, Одељење за статистичке послове у Сектору за статистику АП Војводине и подручна одељења у Зрењанину, Новом Саду, Сремској Митровици, Панчеву, Суботици, Шапцу, Зајечару, Лесковцу, Краљеву, Нишу, Ваљеву, Смедереву, Ужицу и Крагујевцу.
- Градски завод за информатику и статистику, Београд

Обавезност давања података

- Обавеза давања података заснива се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања

(*укључујући њубликовање њодаїака*)

- Рок да извештајна јединица достави попуњен упитник ТРГ-16М надлежном статистичком органу је 15. у првом месецу по завршетку посматраног тромесечја, осим за четврто тромесечје када је рок 05. у другом месецу (фебруар) по завршетку тромесечја.
- Статистичка подручна одељења и Градски завод за статистику Београд, последњег радног дана сваког првог месеца за протекло тромесечје, достављају логички и рачунски контролисан статистички материјал Одељењу за статистику трговине, угоститељства и туризма у РЗС-у.
- Републички завод за статистику објављује резултате о трговини на мало 75 дана по завршетку сваког тромесечја.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Упитник и упутство за попуњавање упитника

При спровођењу истраживања користи се образац Тромесечни извештај трговине на велико и мало моторним возилима и мотоциклима (ТРГ-16М).

Образац је доступан на веб сајту Републичког завода за статистику www.stat.gov.rs.

Списак номенклатура и класификација које се користе у истраживању

(*са обавешїењем где се могу њронаћи*)

- Класификација делатности 2010.
 - Класификација производа по делатности – СРА
- (Класификације су доступне на веб сајту Републичког завода за статистику www.stat.gov.rs)

Списак публикација у којима се објављују методологија и резултати

(*у шїамїаном облику и/или на инїернейї њрезенїацији*):

- Саопштење – Унутрашња трговина у Републици Србији – (ПМ11);
 - Веб сајт Републичког завода за статистику;
 - Статистички годишњак Републике Србије.
- (Публикације су доступне на веб сајту Републичког завода за статистику www.stat.gov.rs)

Контакт особе – Соња Радоичић, локал 216
Данијела Младеновић, локал 315